

FYODOR MIHAYLOVIÇ DOSTOYEVSKI

YERALTINDAN NOTLAR

 PEGEMK LT R

Fyodor Mihayloviç Dostoyevski

YERALTINDAN NOTLAR

ISBN 978-625-7740-80-7

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2025, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Mayıs 2025, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Fyodor Mihayloviç Dostoyevski

Fyodor Mihayloviç Dostoyevski, 1821'de Moskova'da doğdu. Petersburg Askerî Mühendislik Okulu'nu bitirdikten kısa bir süre sonra askerlikten ayrıldı. İlk romanı İnsancıklar, dönemin ünlü eleştirmeni Belinski'den büyük övgü aldı. Daha sonra devlet düzenini yıkmaya çalıştığı gerekçesiyle tutuklandı; ölüm cezası, Sibirya'da dört yıl ağır hapse ve dört yıl askerlik hizmetine çevrildi. Bu zaman zarfında eşini, kardeşini kaybetti. Alacaklılarının tehditleri üzerine, bir yayıncıdan aldığı borçla Avrupa'ya kaçtı. Suç ve Ceza'yı yazmaya başladı. Önce Kumarbaz (1866) romanını yayımladı. Aynı yıl Suç ve Ceza tamamlandı. Hayatının bir döneminde yoksulluk içinde ülkeden ülkeye dolaştı. Daha sonra ikinci başyapıtı Budala'yı yazdı. Budala'yı, 1870'te Ebedî Koca, 1872'de Ecinniler, 1875'te Delikanlı izledi. Karamazov Kardeşler'i yazmaya başladığında, artık ülke çapında tanınan ünlü bir yazardı. 1881'de Petersburg'da öldü.

BİRİNCİ BÖLÜM

YERALTI

I

Hastalıklı bir adamım ben. Kötü bir adamım. Suratım hep asıktır. Karaciğerimden biraz rahatsızım. Gerçi hastalığımın ne olduğunu da tam bilmiyorum, hatta neremin ağrıdığını da tam kestiremiyorum. Tıbbı ve hekimlere saygı duyuyorum ama tedavi olmuyorum olmayı da düşünmüyorum. Bir yandan da fazlasıyla mesela tıbbı saygı duyacak kadar batıl inançlara sahibim. (Boş inançlara inanmayacak kadar eğitim aldım ama yine de inanıyorum işte.) Yok efendim, sadece inadımdan tedavi olmak istemiyorum. Siz herhalde bunu anlayamazsınız. Ama ben pekâlâ anlıyorum efendim. Huysuzluğumla kimin canını yakacağımı açıklayamayacağım tabii; fakat tedavilerinden kaçınmakla doktorlara hiçbir “fenalık” edemediğimi, böyle davranmakla kimseye değil, yalnızca kendime zarar verdiğimi de herkesten iyi biliyorum. Tedavi olmamakta ısrar edişim hep inadımdan kaynaklanıyor. Karaciğerim mi ağrıyor, varsın daha çok ağrısın!

Neredeyse yirmi yıldır böyleyim. Kırk yaşına geldim. Önceden çalışırdım, işten ayrıldım. Kötü huylu bir memurdum. Kabaydım, insanlara kava davranmaktan zevk duyardım. Rüşvet almadığıma göre hiç olmazsa kendimi böyle tatmin etmeliydim. (Zevksiz bir nükte, ama üstünü çizmeyeceğim. Yazarken pek ince olur sanmıştım, halbuki adi bir tafradan öteye geçemediğini kendim de görüyorum. Gene de, bunu bile çizmeyeceğim!) Masama gelen iş sahipleriyle dişlerimi gıcırdatarak konuşur, içlerinden birinin canını sıktım mı, müthiş zevk duyardım. Bunu çoğu zaman becerirdim de. Bilirsiniz, ricacıların çoğu korkakça davranır. Yalnız bunlardan züppece bir subayı hiç çekemezdim. Bir türlü yola gelmek istemez, karşımda iğrenç bir şekilde kılıcını şakırdatıp dururdu. Bu kılıç mücadelemiz tam bir buçuk yıl sürdü. Sonunda zaferi ben kazandım. Adam kılıcını şakırdatmaktan vazgeçti. Gerçi, bu gençliğime ait bir anı. Asıl kötülüğüm nereden geliyor bilir misiniz beyler? En büyük kepezeliğim her an, en kızgın anlarda bile, hiç de kötü, hırçın bir insan olmadığımı, sadece serçeleri ürktüren kaynana zırlıtları misali kuru gürültü çıkardığımı utana sıkıla idrak etmemdir. Öfkeden ağzım köpürmüşken biraz yüzüme gülüp, önüme bir bardak şekerli çay koyarak gönlümü alırsanız, belki hemen o anda yumuşardım. Üstelik duygulanırdım da; ama ihtimal, sonradan kendi kendime kızar, utançımdan aylarca uykularımdan olurdu. Huyum böyleydi işte.

Az önce sert bir memurum dedim ya, yalan söyledim. Hırısından yalan söyledim. İş sahiplerine de, subaya da laf olsun diye dikleniyordum; gerçekte hiçbir zaman zararım dokunmadı onlara. Her zaman içimde bunların zıttı bir çok duygunun olduğunu hissederdim. Bunların içimde uğuldayıp durduğunu hissederdim. Bu duyguların ömrüm boyunca coştüğünü, dışa taşmak için fırsat kolladıklarını biliyordum, fakat bırakmıyordum, bile bile bırakmıyordum. Beni öyle bir bunaltıyor, öyle bir hırsıyla dolduruyorlardı ki, utançtan neredeyse patlayacak hale geliyordum. Sonunda dayanamayıp her şeyden